

1

Luisas Kridas, tėtį praradęs trejų, o senelio apskritai nepažinojęs, nemanė, kad tėvą ras sulaukęs vidutinio amžiaus, bet kaip tik tai ir įvyko... nors jį įvardijo draugu, kaip dera elgtis suaugusiajam, gan vėlyvame gyvenimo etape sutikusiam žmogų, kuris gali būti tėvu. Užmezgė pažintį tą vakarą, kai su žmona ir dviem vaikais įsikėlė į didžiulį, karkasinį baltą namą Ladlou. Kartu su jais į miestelį atsikraustė ir Viljamas Čerčilis. Čerčas buvo jo dukters Eilinos katinas.

Akademinė kandidatų atrankos komisija dirbo lėtai, būsto paieška bent kiek arčiau universiteto varė iš proto, todėl jų mašinai artėjant ten, kur, Luiso manymu, turėtų stovėti namas, – *reikiami orientyrai savo vietose... kaip astrologiniai ženklai Cezario nužudymo išvakarėse*, toptelėjo niauri mintis, – visi jautėsi nusiplūkę, įsitempę ir suirzę. Geidžui kalėsi dantys ir jis kone be paliovos muistėsi. Niekaip neužmigo, kad ir kiek lopšinių Reičelė niūniavo. Netgi siūlė pažįsti krūtį, nors dar nebuvo metas. Geidžas žinojo mitybos režimą ne blogiau už motiną, – gal net geriau, – tad ką tik išdygusiais dantukais kaipmat įkando jai į spenelį. Reičelė, vis dar abejojanti dėl sprendimo keltis į Meiną ir atsisveikinti su Čikaga, kurioje gyveno nuo gimimo, prapliupo ašaromis. Jai akimoju paantrino Eilina. Čerčas neramiai zujo universalu gale, kaip visas tris kelionės dienas. Iš transportavimo narvo atsklindantis miaukimas nervino, todėl teko išleisti katiną, bet jis ne ką mažiau kraują gadino ir dirgliai slankiodamas mašinos salone.

Luisui ir pačiam norėjosi pravirkti. Į galvą atklydo beprotiška, tačiau gan viliojanti mintis: jis pasiūlys grįžti į Bangorą, nusipirkti ko nors užkąsti ir sulaukti daiktus pergabenančio

furgono, bet, trims likimo įkaitams išnirus laukan, maus šalin neatsigręždamas, iki dugno nuspaudęs greičio pedalą, versdamas didžiulį keturių cilindrų karbiuratorių ryte ryti brangius degalus. Trauks į pietus, nusidangins iki pat Orlando Floridos valstijoje ir svetima pavarde įsidarbins mediku Volto Disnėjaus pasaulio parke. Bet dar nepasiekęs greitkelio – senosios plačios 95-osios magistralės, vedančios į pietus, – sustos šalikelėje ir išspirs iš automobilio prakeiktą katiną.

Universalas galop įveikė paskutinį vingį, ir akiratyje pasirodė iki šiol vien Luisui regėtas namas. Čia atsukrėdęs ir užsitikrinęs pareigas Meino universitete, apžiūrėjo kiekvieną iš septynių variantų, kuriuos su žmona rinkosi iš nuotraukų, kol pagaliau apsisusto ties šia aukšta, sena kolonijinio stiliaus buveine (tiesa, sienos ką tik apkaltos naujomis dailylentėmis ir pasirūpinta termoizoliacija; šilumos kainos baisios, bet, atsižvelgus į jos suvartojimą, išlaidos neturėtų labai kirsti per kišenę); trys erdvūs kambariai pirmame aukšte, keturi antrame ir pailgas sandėlis, kuriame vėliau būtų galima įrengti dar kelias gyvenamąsias patalpas, – o aplink prašmatni plati veja, sodriai žaliuojanti net per tokį rugpjūčio karštį.

Anapus namo driekėsi vaikams žaisti tinkamas laukas, o dar toliau žaliavo kone beribiai miškai. Sklypas šliejasi prie valstijos žemių, aiškino nekilnojamojo turto agentas, ir artimiausioje ateityje niekas jų neapstatys. Saujelė mikmakų, indėnų genties, pareiškė teises į bemaž aštuonis tūkstančius akrų tiek aplink Lادلou, tiek aplink miestelius į rytus nuo Lادلou, ir painus bylinėjimosi procesas, į kurį įsitraukė ne vien valstijos, bet ir federalinė valdžia, gali trukti iki kito šimtmečio.

Reičelė staiga liovėsi verkusi. Atsitiesė.

– Ar ten...

– Taip, – patvirtino Luisas nerimaudamas, ne, apniktas baimės, tiksliau, *siaubo*. Hipotekai paaukojo dvylika jų gyvenimo metų; būsto paskolą baigs mokėti tik tada, kai Eilinai sukaks septyniolika. Jis gurktelėjo. – Na, ką manai?

– Manau, namas *gražus*, – atsiliepė žmona.

Ir jam nuo pečių – sykiu nuo širdies – nukrito sunki našta. Svokė, kad Reičelė nejuokauja, iš to, kaip ji žvalgėsi, universalui

riedant asfaltuota įvažą, vingiuojančia link sandėlio statinio kiemo pusėje, kaip akimis permetė tuščius langus mintyse jau žymėdamasi, kad reikės užuolaidų, klijuotės spintelių paviršiams ir dar vienas Dievas žino ko.

– Tėti? – nuo užpakalinės sėdynės į jį kreipėsi Elė.

Ašarų nebeliejo ir mergaitė. Aprimo net Geidžas. Luisas mėgavosi tylą.

– Ką, mieloji?

Veidrodėlyje matė, kaip po apytamsiais geltonais plaukais įspraustos rudos dukros akys irgi nužvelgė namą, veją, kairėje tolėliau stūksančio kito statinio stogą ir iki pat miškų nusidriekusius laukus.

– Ten mūsų namai?

– Taip, jie mūsų.

– *Valio!*

Dukters riksmas jo vos neapkurtino. Nors Elė kartais smarkiai erzindavo, Luisas nutarė, kad jam nė kiek nerūpi, ar gyvenime kada aplankys Volto Disnėjaus pasaulį Orlande.

Sustojęs prie sandėlio, jis užtildė variklį. Tas kurį laiką dar cikseno. Vėlyvos popietės tylą, kuri po Čikagos šurmulio Steito gatvėje ir Kilpos rajone atrodė spengianti, nutraukė maloni paukščio giesmė.

– Namai, – švelniai pasakė Reičelė tebežiūrėdama į pastatą.

– Namai, – su pasitenkinimu pakartojo jos sterblėje sėdintis Geidžas.

Luisas su Reičelė įsistebeilijo vienas į kitą. Salono veidrodėlyje išsprogo ir Elės akys.

– Ar tu...

– Ar jis...

– Ar čia...

Visi prabilo sutartinai, paskui drauge ėmė juoktis. Geidžas jų nepaisė ir tebečiulpė nykštį. Jau apie mėnesį sakė „ma-ma“ ir vieną du kartus bandė ištarti kai ką panašaus į „tia-tia“, arba Luisas viso labo įsivaizdavo tai girdįs.

Bet šįkart, galbūt atsitiktinai, galbūt vaikui mėgdžiojant motiną, nuskambėjo tikras žodis. *Namai.*

Luisas stvėrė Geidžą žmonai nuo kelių ir jį apkabino.
Štai kaip jie atvyko į Lادلou.

2

Luiso Krido prisiminimuose toji akimirka visuomet siejosi su stebuklu – iš dalies todėl, kad buvo stebuklinga, bet daugiausia dėl to, kad vakaras išpuolė nepaprastai audringas. Kitas tris valandas jų neaplankė nei ramybė, nei magija.

Namo raktus jis tvarkingai (ir tvarkingas, ir metodiškas – toks pavyzdys ir būtų Luisas Kridas) buvo sudėjęs į kurjerio voką, užrašęs „Namas Lادلou – raktai gauti birželio 29 d.“ ir įkišęs į fordo „Fairlane“ daiktadėžę. Tikrai tenai, jokių abejonių. Bet dabar dėklėje jo nebuvo.

Kol Luisas vis labiau irzdamas jų ieškojo, Reičelė paėmė Geidžą į rankas ir įkandin Elės nusigavo iki medžio laukymėje. Jis trečią sykį dairėsi po sėdynėmis, o tada duktė ėmė klykti ir paplūdo ašaromis.

– Luisai! – sušuko Reičelė. – Ji įsiplovė.

Eilina nuvirto nuo sūpyklinės padangos ir keliu trenkėsi į akmenį. Odą persirėžė negiliai, bet, Luiso nuomone (piktoka), spiege, lyg būtų netekusi kojos. Jis pašnairavo į namą kitapus kelio, svetainėje degė šviesa.

– Raminkis, Ele, – liepė. – Gana. Tie žmonės pagalvos, kad mes ką nors žudome.

– *Bet man skauuuda!*

Luisas vargais negalais susitvardė ir numynė prie universalo. Iš daiktadėžės buvo dingę raktai, bet ne pirmosios pagalbos vaistinė. Prigriebęs ją grįžo. Kai Elė pamatė, ką tėvas nešasi, jos riksmas sustiprėjo.

– *Ne! Tik ne dilgus tepalas! Tėti, nenoriu dilgaus tepalo! Ne...*

– Eilina, čia paprastas antiseptikas, ir jis nedilgina...

– Būk didelė, – paprašė Reičelė. – Tai tik...

– *Ne, ne, ne, ne, ne...*

– Liaukis, antraip tau ims dilgsėti užpakalis, – perspėjo Luisas.

– Lu, ji nuvargusi, – tyliai tarė Reičelė.

– Aha, pažįstamas jausmas. Ištiesk Elei koją.

Ji pastatė Geidžą ant žemės ir įsikibo į Eilinos galūnę, o Luisas ant kelio užtepė antiseptiko nepaisydamas vis isteriškiau skambančio mergaitės kauksmo.

– Iš namo kitapus gatvės kažkas išėjo į verandą, – pranešė Reičelė ir pakėlė Geidžą.

Berniukas jau buvo beropojantis žole nuo šeimos.

– Puikumėlis, – burbtelėjo Luisas.

– Lu, ji...

– Nuvargusi, taip, žinau. – Jis užsuko antiseptiko buteliuko dangtelį, niūriai atsigręžė į dukrą. – Na va. Pripažink, Ele, tau nė kiek nesuskauo.

– *Ne! Man skauda! Skauuu...*

Pajutęs, kad niežti nagus skelti antausį, Luisas tvirtai suspaudė jai koją.

– Raktus radai? – paklausė Reičelė.

– Dar ne. – Jis užšovė vaistinėlę ir atsistojo. – Aš...

Dabar ir Geidžas paleido gerklę. Užuoť tik muistęsis ir verkšlenęs, rangėsi motinos glėbyje ir griausmingai kliegė.

– Kas jam nutiko?! – suspigo Reičelė kone nesąmoningai jį atiduodama Luisui. Štai vienas iš pranašumų, kuriuos teikia santuoka su gydytoju, kaskart, kai išsigąsti, kad vaikas galbūt miršta, gali jį įbrukti vyrui į glėbį. – Luisai! Kas...

Mažėlis karštligiškai graibėsi sprandą ir rėkė kaip paklaidęs. Luisas apvertė Geidžą ir ant sprando išvydo kylantį baltą gumbą. Ant kombinezono petnešėlės vangiai krutėjo pūkuotas gumuliukas.

Jau pritilusi Eilina vėl suriko:

– *Bitė! Bitė! BIIIIITĖ!* – Ji šoko atbula, užkliuvo už akmens, į kurį buvo prasikirtusi kelį, susmuko ant sėdimosios, paskui iš skausmo, netikėtumo ir baimės vėl apsipylė ašaromis.

Aš kraustausi iš proto, su nuostaba pamanė Luisas. Ohoho!

– Luisai, daryk ką nors. Nejau niekuo negali jam padėti?

– Reikia ištraukti geluonį, – už nugaros pasigirdo tęsiama maniera prabilęs balsas. – Būtinai. Reikia ištraukti geluonį ir valgomąją soda patepti žaizdelę. Tada guzas atlėgs.

Žmogus šnekėjo tokia ryškia Meino pajūrio tarme, kad pailsęs, sutrikęs Luiso protas akimirką atsisakė išversti sakinius: *Reik traukt geloooun ir valgomaaaj soood patepti žaizdèèèl. Tadu guz atlèèèègs.* Atsisukęs pamatė ant vejos senuką – maždaug septyniasdešimties metų, bet tvirtą ir žvalų. Su džinsiniu kombinezonu, pridengiančiu mėlynus šambrė audinio marškinius, virš šių – kaklo raukšlių klostės. Veidas įdegęs, jis rūkė cigaretę be filtro. Luisui bežiūrint, senyvas vyriškis nykščiu ir smiliumi sugnybė cigaretės galą, ją užgesino ir mikliai paslėpė kišenėje. Duodamas ranką kreivai nusišypsojo... Luisui toji šypsena bematant krito į akį, nors nebuvo iš tų, kurie kitiems nedelsdami užsideda prielankumu.

– Bet aš, daktare, neturėčiau pamokslauti, kaip jums dirbti, – pridūrė senukas.

Štai taip Luisas susipažino su Džadsonu Krendalu, žmogumi, kuris galėjo būti jo tėvu.

3

Iš priešingos gatvės pusės stebėdamas atvykėlius jis nusprendė prieiti ir galbūt kuo nors pagelbėti, nes suprato, kad jie „pateko į šiokią tokią bėdą“, kaip pats sakė.

Luisui laikant mažylį sau ant peties, Krendalas žengė arčiau, nužvelgė tvinkstantį Geidžo sprandelį ir ištiesė ranką, pirštai buvo stambūs ir kumpi. Reičelė jau žiojosi protestuoti, – jo plaštaka buvo griozdiška, didumo sulig berniuko galva, – bet taip ir neišspaudė nė žodelio, nes senukas ją aplenkė atlikdamas ryžtingą judesį, meistriškai ir vikriai lyg kortas sau per krumplius vartantis žmogus arba monetas pradanginantis magas. Geluonis kaipmat atsidūrė jo delne.

– Didelis, – pakomentavo. – Aukso medalio negautų, bet prizininku taptų.

Luisas pratrūko kvatotis. Krendalas į jį atsisukęs vėl kreivai šyptelėjo.

– Oje, dyvas, ar ne?

– Mama, ką jis sakė? – paklausė Eilina, ir Reičelė taip pat prajuko.

Elgėsi, žinoma, siaubingai nemandagiai, bet atrodė, kad nieko čia blogo. Krendalas iš kišenės iškrapštė cigarečių „Ches-terfield King“ pakelį, išspraudė vieną į rukšlėtą lūpų kamputį, maloniai palinkčiojo galvą žiūrėdamas į juokais leipstančius Kridus, – nors ties įgelta vieta kaklas brinko, dabar krizeno netgi Geidžas, – ir nykščio nagu įžiebė degtuką. *Senoliai moka įvairių triukų*, toptelėjo Luisui. *Jie paprastučiai, bet vienas kitas visai šaunus*. Jis nurimo ir atkišo delną, kuriuo ką tik prilaikė Geidžo strėngalį – akivaizdu, jau drėgną.

– Smagu jus matyti, pone...

– Džadas Krendalas. – Senukas paspaudė jam ranką. – O jūs, kaip suprantu, gydytojas.

– Taip. Luisas Kridas. Čia mano žmona Reičelė, duktė Elė, o bitės įgeltas vaikas vardu Geidžas.

– Džiaugiuosi susipažinęs.

– Neketinau juoktis.... tai yra *mes* neketinome juoktis... tik esame truputį pavargę.

Jų būseną gerokai per švelniai įvertinanti frazė privertė Luisą vėl sukikenti. Jautėsi visiškai išsekęs.

Krendalas linktelėjo.

– Nieko keisto. – Tariamus žodžius užtęsė: *nieceek keiiist*. – Ponia Krid, – kreipėsi į Reičelę, – kodėl gi jums nenuvedus berniuko ir dukros į mano namus? Įbersime sodos į skudurėlį ir juo šiek tiek atvėsinsime tinimą. Mano pati irgi mielai su jumis pasilabintų. Žmonėtis išeina retai. Pastaruosius dvejus ar trejus metus ją kankina artritas.

Reičelė pasisuko į Luisą, ir šis sulinksėjo galvą.

– Jūs labai malonus, pone Krendalai.

– O, vadinkite mane Džadu.

Staiga pasigirdo skardus signalas, slopstantis variklio burz-gimas ir trinksėdamas į įvažą įsuko didžiulis mėlynas krausty-tojų furgonas.

– O Dieve, nė nežinau, kur nutrenčiau raktus, – tarė Luisas.

– Nesijaudinkite, – atsiliepė Krendalas. – Turiu atsarginius. Ponai Klivlandai – ankstesni namo savininkai – juos man davė

prieš, hm, keturiolika, penkiolika metų. Čia gyveno ilgai. Džoana Klivland buvo geriausia mano žmonos draugė. Mirė prieš dvejus metus. Bilas persikėlė į senelių būstų kompleksą Oringtone. Tuoju atnešiu. Jie, bet koku atveju, dabar jūsų.

– Pone Krendalai, jūs labai malonus, – vėl padėkojo Reičelė.

– Ką jūs. Man džiugu, kad čia atsirado jauno kraujo. – Tiesa, jiems, Vidurio Vakarų gyventojams, pasidingojo, kad sakinio pabaiga skamba kaip užsienietiškas svetimžodis, kaip *jooonkroooj*. – Tik, ponias Krid, žiūrėkite, kad mažieji nesisukiotų prie kelio. Ten pilna sunkvežimių.

Juos pasiekė užtrenkiamų durelių garsai, ir prie Kridų prisitartino iš furgono salono iššokę kraustytojai.

Į šalį nuklydusi Elė paklausė:

– Tėti, kas čia?

Prie atvažiavusių vyrų jau pasukęs Luisas metė akį sau per petį. Lauko pakraštyje, kur baigėsi nupjauta veja ir kilo aukšta vasarinė žolė, išvydo nupjautą ir ištryptą apie keturių pėdų pločio taką. Jis raitėsi šlaitu aukštyn, vingiavo pro žemus krūmokšnius ir beržynėlį, bet tolėliau dingo iš akiračio.

– Lyg ir takas, – atsakė Luisas.

– Oje, – su šypsena patvirtino Krendalas. – Vėliau, panelyt, tau apie jį paporinsiu. Dabar eikš pas mane į svečius, ir mes pasirūpinsime tavo mažuliu broliuku, gerai?

– Aha, – sutiko Elė ir kiek viltingai pasitikslino: – Ar valgo moji soda dilgina?

4

Krendalas atnešė raktus, tačiau Luisas jau buvo radęs ir saviškius. Pro ertmę, žiojinčią daiktadėžės viršuje, vokelis buvo nušliuožęs į laidų pyne. Jį sugraibęs įleido kraustytojus į namą. Kaimynas atidavė jam ir atsarginius, pritvirtinus prie žiedo su nublukusiu senu kabučiu. Luisas padėkojo ir išsiblaškęs įsidėjo juos į kišenę, žvelgdamas į kraustytojus, vidun tempiančius dėžes, spinteles, komodas, viską, ką juodu su žmona sukaupe per dešimt santuokos metų. Įprastą savo vietą palikę daiktai

atrodė menkesni. *Ten tik mantos prigrūstos dėžės*, pamanė Luisas, nelauktai jį apėmė liūdesys ir slogutis – matyt, tarė sau, tokie jausmai užvaldo namų besiilginčius žmones.

– Išrauti su šaknimis ir perkelti kitur, – prabilo šalimais pasirodęs Krendalas, ir Luisas krūptelėjo.

– Kalbate taip, lyg esate tai patyrę.

– Šiaip jau ne. – Senukas prisidėgė cigaretę, žybt, išiplieskė degtukas, ryškiai nutvieksdamas pirmuosius ankstyvo vakaro šešėlius. – Namą anapus kelio surentė mano tėvas. Į jį atsivedė žmoną. Tenai ji pastojė ir 1900 metais pagimdė vaiką, kitaip sakant, mane.

– Tad jums...

– Aštuoniasdešimt treji, – užbaigė Krendalas, o Luisas lengviau atsipūtė neišgirdęs frazės „dar visai jaunas“, šios nuoširdžiai nekenė.

– Jums duočiau gerokai mažiau metų.

Krendalas patraukė pečiais.

– Žodžiu, tenai gyvenu nuo mažumės. Kai vyko Pirmasis pasaulinis karas, įstojau į kariuomenę, bet mažiausias atstumas nuo Europos mane skyrė tada, kai atsidūriau Bejone, Naujajame Džersyje. Šlykšti skylė. Tokia buvo net ir 1917-aisiais. Džiaugiausi grįžęs į Ladlou. Vedžiau Normą, daug metų dirbau geležinkelio bendrovėje, ir mudu vis dar čia. Bet gyvenimo prisiziūrėjau ir mūsų apylinkėse. Tikrai.

Kraustytojai sustojė prie sandėlio durų laikydami jo su Reičele lovos, kurioje telpa du spyruokliniai čiužiniai, karkasą.

– Pone Kridai, kur nešti?

– Į antrą aukštą... tuoj tuoj, parodysiu kur. – Pasukęs vyrų pusėn staiga sustingo ir atsigręžė į Krendalą.

– Keliuokite, – šypsodamasis paragino kaimynas. – O aš patikrinsiu, kaip sekasi jūsiškiams. Parsiūsiu juos atgal ir daugiau jums neįkyrėsiu. Kraustymo darbai baisiai troškina. Apie devintą vakaro verandoje dažniausiai išlenkiu porą skardinių alaus. Kai lauke šilta, mėgstu stebėti atslenkančias sutemas. Retsykiais prie manęs prisėda ir Norma. Jei norėsite, galite užsukti.

– Gal ir apsilankysiu, – atsakė Luisas, nors nesiruošė niekur eiti.